यौन दूर्व्यवहार रोकथाम

平等機會委員會
EQUAL OPPORTUNITIES COMMISSION

वैदेशिक घरेलु कामदार र उनीहरुका रोजगारदाताहरुको लागि एक गाइड

(Nepali)

I. परिचय

यौन दूर्व्यवहार वैदेशिक घरेलु कामदारहरु (FDWs) को लागि कार्यस्थलमा हुने एक आम समस्या हो, किनकी उनीहरु मूख्यतया: नीजि घरायसी वातावरणमा काम गर्दछन् । समान अवसर आयोग (EOC) ले सन् 2014 मा गरेको सर्भेक्षणले 6.5 प्रतिशत FWDs हरुले विगत 12 महिनाको दौरानमा यौन दूर्व्यवहारको सामना गरेको पत्ता लगाएको थियो । रोगजारदाता/मालिकहरु तथा घरमा बस्ने अन्य व्यक्तिहरु यौन दूर्व्यवहार गर्ने प्राय: आम व्यक्ति (पीडक) हरु थिए ।

कार्यस्थलमा यौन दूर्व्यवहार हुनु गैरकानूनी हो । लिङ्ग भेदभाव अध्यादेश (SDO) ले सवैलाई, वैदेशिक घरेलु कामदारहरुलाई समेत, यौन दूर्व्यवहार तथा यौनजन्य प्रतिकूल कार्य वातावरणवाट संरक्षण गर्दछ । रोजगारदाता/मालिकसँग यौन दूर्व्यवहार मुक्त कार्यवातावरण उपलब्ध गराउनुपर्ने दायित्व रहेको हुन्छ ।

कामदारहरुका लागि

II. लिङ्ग भेदभाव अध्यादेश (SDO) अन्तर्गत आफ्ना हक अधिकारहरु थाहा पाऔं

यौन दूर्व्यवहारले सामान्यतया: नचाहिएको यौन आकर्षण भनेर दर्शाउँछ । कानून अन्तर्गत यौन दूर्व्यवहार दुई किसिमका हुन्छन् :

(1) कुनै पनि यौन प्रकृतिका अवाञ्छनीय कार्यहरु भएका परिस्थितिहरु, जसलाई कुनै विवेकी व्यक्तिले अर्को व्यक्ति (पीडित) ले अपमानित, हिनतावोध वा त्रास महसुस गरेको हुनसक्ने पूर्वानुमान गरेको परिस्थितिहरु ।

उदाहरण : छुने, यौनजन्य कुराहरु भन्ने, यौनजन्य आवाजहरु निकाल्ने वा हाउभाग देखाउने, कसैलाई छुन्छु भनेर भन्ने, वा कसैलाई शारीरिक सर्म्पकको लागि आग्रह गर्ने ।

(2) प्रतिकूल यौनजन्य कार्य–वातावरण, क्रियाकलाप, भाषा वा चित्रहरु जस्ता यौन प्रकृतिका कार्य वा वस्तु भएको काम गर्ने स्थान

उदाहरण : घरको कुनै सदस्यले अश्लील सामाग्री (फिल्म/भिडियो/पत्रिका आदि)घरमा हेर्ने वा तपाईंले काम गरिरहेको वेलामा उक्त सामाग्री हेर्ने, वा तपाईंको अगाडि कपडा बदल्ने, जसले तपाईंलाई डर महसुस गराउँदछ ।

घरेलु कामदारहरु विरुद्ध कार्यस्थलमा हुने यौन दूर्व्यवहारको संरक्षण निम्न वमोजिम लागू हुन्छ :

- महिला पुरुष दुवैका लागि, विपरित लिङ्गीको साथ–साथै समान लिङ्गी वीच हुने दूर्व्यवहार;
- एउटै परिसरमा वसोवास गर्ने सवै व्यक्तिहरुवाट हुने दूर्व्यवहार ;

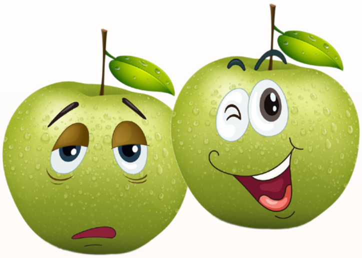

यसो भएता पनि, दूर्व्यवहार भएको मानिनेछ :

- दूर्व्यवहारको मनशाय नभए पनि, दूर्व्यवहरको घटना एक पल्ट मात्र भएको भएता पनि वा कसैले पनि उक्त कार्य घटेको नदेखेको भएता पनि;
- विगतमा तपाईंले आफूलाई इच्छाविपरित दूर्व्यवहारमा आत्मसमर्पण गर्नुभएको वा दूर्व्यवहारको घटना पश्चात् पनि तपाईं उही रोजगारदाता/मालिककोमा काम गरिरहनु भएको भएता पनि ।

Box 1: मेरो रोजगारदाता/मालिकद्वारा मलाई यौन दूर्व्यवहार गरियो । मैले उनलाई उक्त कार्य गर्न रोक्नुहोस् अन्यथा EOC मा उजुरी गर्नेछु भनेर भनें । केहि दिन पश्चात् उनले मेरो करारको अन्त्य गरे । के EOC ले मलाई मद्दत गर्न सक्दछ ?

उत्तर : सक्दछ, यदि SDO अन्तर्गत तपाईंलाई उजुरी गरेको वा गर्ने मनशाय गरेको कारणले कम अनुकूलपूर्ण व्यवहार गरियो भने, तपाईं कानून अन्तर्गत संरक्षित हुनुहुन्छ तथा तपाईंले यौन दूर्व्यवहार र "उत्पीडन" सम्वन्धी उजुरी EOC मा दर्ता गर्नसक्नु हुन्छ । तपाईंले कसैलाई सहायता गरेको, जस्तो की साक्षीको रुपमा वयान दिएका, SDO अन्तर्गत उजुरी दर्ता गर्न वा कानूनी वाटो अप्नाउन सहयोग गरेको कारणले यदि तपाईंलाई कम अनुकूलपूर्ण व्यवहार गरिएको छ भनेपनि तपाईं संरक्षित हुनुहुन्छ ।

SDO ले वस्तु, सुविधा र सेवाहरुको प्रावधानमा यौन दूर्व्यवहार विरुद्ध पनि संरक्षण प्रदान गर्दछ । सेवाप्रदायकले सेवाग्राहीलाई यौन दूर्व्यवहार गर्नु र सेवाग्राहीले पनि सेवाप्रदायकलाई यौन दूर्व्यवहार गर्नु गैरकानूनी हुन्छ ।

Box 2: यौन दूर्व्यवहार SDO अन्तर्गत गैरकानूनी किटान गरिएको देवानी अपराध हो । यसको प्रकृति तथा गम्भीरताको आधारमा, केहि यौन दूर्व्यवहार कार्यहरु, जस्तो की पिछ्रा गर्ने वा बलत्कारले सोही समयमा फौजदारी मुद्दाको रुप पनि लिन सक्दछ ।

III. यदि तपाईंले यौन दूर्व्यवहार सामना गर्नु भयो भने के गर्ने ?

- उत्पीडकलाई हुन्न (नाईं) भन्नुहोस् ।
- यदि उत्पीडक रोजगारदाता/मालिक होइन भने, रोजगारदाता/मालिकसँग शिकायत गर्नुहोस् ।

  आफ्नो रोजगारदाता/मालिकलाई आफ्नो शिकायतलाई गम्भीरतापूर्वक तथा उचितरुपमा लिनको लागि आग्रह गर्नुहोस् ।

- के के भएको थियो टिप्नुहोस्, विस्तृत विवरण जस्तो मिति, समय, र घटना भएको ठाँउ समेत । उक्त व्यक्तिले के भनेको थियो तथा के गरेको थियो, पनि समावेश गर्नुहोस् । साथसाथै घटना हुँदा को को थिए पनि टिप्नुहोस् ।
- साथी, एनजिओ, कामदार यूनियन, महावाणिज्य दूतावास वा अन्य संघसंस्थाको सहायता लिनुहोस् ।

  EOC को यौन दूर्व्यवहार विरोधी स्रोतसामाग्रीको वेवपेज www.eoc.org.hk मा उपलब्ध उपयोगी लिङ्क तथा सहयोगी संघसंस्थाहरुको जानकारी समेत हेर्नुहोस् ।

- EOC मा उजुरी दर्ता गर्नुहोस् वा जिल्ला अदालतमा देवानी मुद्दा दायर गर्नुहोस् ।

  EOC मा घटना घटेको मितिले 12 महिना भित्रमा उजुरी दर्ता गर्न सकिनेछ । कानुनी कार्यवाही जिल्ला अदालतमा घटना घटेको 24 महिना भित्रमा गरिसक्नुपर्ने छ ।

- यदि दूर्व्यवहारको कार्यमा अश्लील हातपात वा बलत्कार समावेश भएमा, प्रहरीवाट मद्दत लिनुहोस् ।

  कुनै प्रकारका यौन दूर्व्यवहारहरु, जस्तो की अश्लील हातपात (सहमति बेगरको यौन प्रकृतिका क्रियाकलापहरु/व्यवहारहरु, उदाहरणको लागि : जबरजस्ती छुने, चुम्वन वा मुखमैथुन गर्ने) फौजदारी अपराध हुन पनि सक्दछन् । पीडित व्यक्तिले उक्त घटनाको बारेमा प्रहरी कार्यालयमा रिपोट गर्ने वा अन्य संघ/संस्थावाट मद्दत लिने सम्वन्धमा सोंच बिचार गर्न सक्नेछन् । यसको साथसाथै EOC मा पनि उजुरी दर्ता गर्न सकिनेछ ।

IV. रोजगारदता/मालिकहरुका लागि SDO अन्तर्गत आफ्ना जिम्मेवारीको बारेमा बुझाइ

घरेलु कामदारहरुका रोजगारदाता/मालिकहरुसँग उनीहरुको घर यौन दूर्व्यवहार मुक्त कार्यस्थल भएको सुनिश्चितता गर्नुपर्ने जिम्मेवारी रहेको हुन्छ ।

रोजगारदाता/मालिकका साथसाथै घरमा वस्ने सबै व्यक्तिहरुले आफ्ना घरेलु कामदारलाई यौनजन्य दूर्व्यवहार गरेको खण्डमा उनीहरु व्यक्तिगतरुपमा जवाफदेही हुन सक्दछन् । एक भन्दा बढी घरेलु कामदार भएका रोजगारदाता/मालिकहरुको हकमा, यदि उनीहरुको कुनै एक कामदारले अर्को घरेलु कामदारलाई यौन दूर्व्यवहार गरेमा उक्त यौन दूर्व्यवहार बारेमा उनीहरुलाई थाहा नभएको भएता पनि उनीहरु भिकारियस्ली जवाफदेही हुन सक्दछन् । तर उनीहरुले यस्ता कार्यहरु रोकथाम गर्नको लागि उचीत कदमहरु चालेको खण्डमा भने उनीहरु जवाफदेही हुने छैनन् ।

प्रश्न : मेरी बैदेशिक घरेलु कामदारले उनीलाई कुनै पाहुना, जो घरमा वस्दैनन्, ले यौन दूर्व्यवहार गरेको सुचित गरिन् । मैले के गर्नु पर्छ ?

उत्तर : यदि तपाईंलाई दूर्व्यवहारको बारेमा सुचित गरिएको छ तथा तपाईंले उक्त उजुरीलाई निष्पक्ष तवरले सम्वोधन गर्न कुनै उचीत कदमहरु चाल्नु भएन भने, तपाईंलाई गैरकानूनी कार्य हुनमा सहयोग गरेकोमा जवाफदेही ठहऱ्याउन सकिने छ ।

कामदारले यौन दूर्व्यवहार सम्वन्धी उजुरी दर्ता गरेको वा दर्ता गर्ने योजना वनाएको कारणले रोजगारदाता/मालिकहरुले आफ्ना घरेलु कामदारहरुलाई उत्पीडीत गर्नु पनि गैरकानूनी हुन्छ, जस्तो की उनीहरुलाई कम अनुकूलपूर्ण तरिकाले व्यवहार गर्नु वा उनीहरुको करार रद्द वा खारेज गर्नु ।

रोजगारदाता–कामदारको सम्वन्धलाई सौहार्दपूर्ण रहिरहन मद्दत गर्नको लागि, जुन कामदारलाई काम गरिरहन र काम छाडेर नजानको लागि महत्वपूर्ण हुने हुंदा EOC ले रोजगारदाताहरुलाई उनीहरुको घरमा सम्मान/आदरको संस्कार सिर्जना गर्नका लागि पहल गरेर केहि कदमहरु चाल्नको लागि प्रोत्साहित गर्दछ । यसमा घरका सवै सदस्यहरु र कामदाहरु कानून अन्तर्गत उनीहरुको हकअधिकार र जिम्मेवारीहरुको वारेमा अवगत भएको तथा यौन दूर्व्यवहारका कुनै पनि उजुरीहरुलाई निष्पक्ष र तदरुक्ताकासाथ हेरिने सुनिश्चितता गर्नुपर्ने कार्यहरु पर्दछन् ।

V. EOC मा उजुरी दर्ता

घटना घटेको 12 महिना भित्रमा उजुरी EOC मा लिखतमा दर्ता गरिसक्नु पर्नेछ । उजुरीहरु अनलाइन, हुलाक, फ्याक्स्, इ–मेल मार्फत वा स्वयं EOC को कार्यालयमा गएर वुझाउन सकिन्छ । यदि तपाईंलाई भाषा सम्वन्धी समस्या छ भने, आग्रह गरिएमा हामीले तपाईंका लागि दोभाषेको व्यवस्था पनि गर्न सक्नेछौं ।

उजुरी प्राप्त गरे पश्चात्, EOC ले प्रारम्भिक मूल्यांकन गर्नेछ र पक्षहरुलाई कतै उनीहरु अनुसन्धान गर्नु अगावै "द्रुत मध्यस्तता"को प्रक्रिया मार्फत विवादलाई मिलापत्र गर्नका लागि इच्छुक छन् भनी सोध्ने छ । । अन्यथा, EOC ले उजुरीको सम्वन्धमा अनुसन्धान गर्नेछ तथा मध्यस्तता मार्फत मिलापत्र गर्नको लागि प्रोत्साहन गर्न सक्ने छ । कानून अन्तर्गत, EOC ले अनुसन्धान नगर्ने अथवा अनुसन्धानलाई रोक्न वा बन्द गर्न पनि सक्नेछ ।

यदि मिलापत्र गर्न सकिएन भने, EOC मा उजुरीवालाले अन्य किसिमका सहायताहरु, कानूनी सहायता समेतको लागि आवेदन दिन सक्नेछन् ।

平 等 機 會 委 員 會
EQUAL OPPORTUNITIES COMMISSION

VI. हाम्रो सम्पर्क ठेगाना

Equal Opportunities Commission (समान अवसर आयोग)
16 तल्ला, 41 हयोङ्ग यिप रोड (Heung Yip Road)
वङ्ग चुक हाङ्ग, (Wong Chuk Hang) हङ्गकङ्ग
हटलाइन नं. : 2511 8211
यसएमएस सेवा : 6972566616538 (श्रवण/वाक समस्या भएका व्यक्तिहरुको लागि)

इमेल : eoc@eoc.org.hk
वेवसाइट : http://www.eoc.org.hk

कार्यालय समय : सोमवार देखि शुक्रवार विहान 8:45 देखि वेलुकि 5:45 सम्म

(आग्रह गरेमा दोभाषे सेवा उपलब्ध गराउन सकिने छ, जुन उपलब्धतामा भर पर्नेछ)

EMbRACE

Respect, value, support racial equality

種族平等•由尊重開始

A Campaign by the Equal Opportunities Commission
由平等機會委員會推動

平等機會委員會
EQUAL OPPORTUNITIES COMMISSION

地址 Address	: 香港黃竹坑香葉道 41 號 16 樓
	: 16/F., 41 Heung Yip Road, Wong Chuk Hang, Hong Kong
電話 Tel	: 852-2511 8211
傳真 Fax	: 852-2511 8142
電子郵箱 Email	: eoc@eoc.org.hk
網址 Website	: www.eoc.org.hk
短訊查詢服務 यसएमयस सेवा	: 6972566616538 (供聽障 / 有語言障礙人士使用 श्रवण/वाक समस्या भएका व्यक्तिहरुको लागि)

EOC को कामको वारेमा जानकारी EOC को मोवाइल याप्स्वाट प्राप्त गर्न सकिन्छ :
Information about the work of the EOC
can be accessed via the EOC mobile apps:

Download on the App Store — Download EOC iPhone App

ANDROID APP ON Google play — Download EOC Android App

May 2018